

Informellt möte om upphandling. Bakre raden: måltidscheferna Ester Rohdén och Anna Brorsson, med sonen Alfred, och matkonsulten AnnaKarin Landin. Främre raden: Arvid och Ida Andersson, kommunstyrelsens ordförande Wendla Thorstensson och näringslivschefen Anna Andréasson.

Ida Andersson har bestämt sig: hon vill jobba med djur. Kommunrådet Wendla Thorstensson vill gärna se mer lokalproducerat i skolmat och på äldreboenden i Lekebergs kommun.

Här pågår kommunal upphandling

Lekebergs kommun långt framme med lokalt på tallriken

Det krävs nya kontakter, samarbete och tydliga roller om kommunerna ska kunna köpa mer lokal mat. I landsbygdskommunen Lekeberg i Närke pågår arbetet med att utveckla upphandlingen för fullt.

Text & foto: HELENA WENNSTRÖM

I färdhagen hos Ida och Arvid Andersson på Lilla Väsby i Kräcklinge klappar Ida lammen tillsammans med Wendla Thorstensson (C), kommunstyrelsens ordförande. Producenten och politikern befinner sig i var sin ände av kedjan med offentlig upphandling.

Ida och Arvid Andersson säljer lamm- och nötkött i lådor direkt till konsumenter och nötkött under lokalt varumärke på Ica i Örebro och Kumla. De expanderar verksamheten och kanske lämnar de anbud nästa gång det är dags för offentlig upphandling av skolmat i Lekebergs kommun.

– Det hade varit jätteroligt om barnen i kommunen hade fått äta vårt kött, säger Ida Andersson.

Wendla Thorstensson är kommunens enda kommunalråd på heltid. Tillsammans med kollegorna i Lekebergsalliansen – allianspartierna och Miljöpartiet – har hon tagit fram ett måltidspolitiskt program och en prioriteringslista som tjänstemännen arbetar efter när de ska handla upp livsmedel.

Just nu serverar kommunen bara svenskt kött och köper lokala ägg. Att bara köpa svenskt kött blir lite dyrare. Då blir det i stället lite mindre kött på tallriken. Det kompletteras med andra proteinkällor som bönor och ärter. Det gillar föräldrarna.

– Om några år hoppas jag att vi har mer lokala livsmedel. Då har vi identifierat vilka varor som vi kan köpa i området och kan matcha detta i upphandlingarna, säger Wendla Thorstensson.

DEN HÄR DAGEN har ett helt gäng samlats på Lilla Väsby: producenten och politikern, kommunens näringslivschef och måltidschefer. De har alla en roll i kedjan med den offentliga upphandlingen.

Spindeln i nätet är AnnaKarin Landin, matkonsult på Hushållningssällskapet, som i ett och

ett halvt år har drivit ett projekt som ska förbättra lönsamheten hos primärproducenterna. Hon hjälper dem med upphandlingar i den offentliga sektorn, att sälja mer till restauranger och få bättre plats i handeln.

DET KRÄVER MER aktivitet och kunskap hos alla: primärproducenter, butiksägare, krögare, tjänstemän och politiker. AnnaKarin Landin bjuder till möten, ordnar seminarier och kurser i Örebro län. Där träffas de olika grupperna som normalt inte samarbetar eller pratar med varandra. De möter också LRF, Eldrimner, länsstyrelsen och experter på offentlig upphandling. Kontakterna är viktiga.

– Det behövs fysiska möten som det gnistrar om. Jag ser mig som katalysatorn som sätter i gång något, men inte finns med i slutprodukten. När projektet är slut ska jag inte behövas, säger **AnnaKarin Landin.**

Men det har inte alltid varit så lätt att få alla till mötena som gäller upphandling. Politiker har inte intresserat sig och överlåtit till tjänste-

Ida och Arvid Andersson driver Lilla Väsby med växtodling, köttdjur och lamm. De har två barn, 4,5 och 1,5 år, och colliehundarna Diesel och Bamze.

män att själva tolka lagen. Handeln uppvakts inte alltid av lokala producenter och väljer då den snabbaste vägen: att köpa av grossister. AnnaKarin Landin agerar smörjmedel och uppmuntrar till ökad kompetens. Det har gett resultat.

HON TYCKER ATT Lekebergs kommun är ett bra exempel på hur en kommun arbetar för att få in mer lokal mat i den offentliga upphandlingen.

– Här ser man att jordbruket är en del av näringslivet, det är viktigt, liksom att politiken är med. Politiker kan sätta upp kriterier, det är inte handelshinder, säger hon.

Lagen om offentlig upphandling har varit ett rött skynke för många och setts som ett hinder för kommunerna att handla lokalt. Men det gäller att lära sig hur man ska använda lagen.

– Det är en bra lag, den förhindrar svägerpolitik. Var och en måste ha tydliga roller, säger Wendla Thorstensson.

– Det finns stora möjligheter att utveckla affärsverksamheten. Skattemedlen ska användas effektivt och primärproducenterna kan få bättre lönsamhet.

I framtiden kanske kommunen köper mat från mindre producenter som samarbetar. En upphandling som omfattar landskapsvård eller

FAKTA: LILLA VÄSBY

■ Arvid Andersson är femte generationen på gården på Närkeslätten. Han och Ida tog över 2011. De har 450 hektar växtodling, 55 hektar egen mark och resten arrenderad.

De började med sex kor och har nu drygt 100 kor samt kalvar och 34 tackor samt lamm. De säljer kött under varumärket Stora Luggavi gård på Ica Maxi i Örebro och Kumla. De säljer också köttlådor och via Reko-ringar.

Till hösten planerar de att öppna en gårdsbutik. De funderar på att ställa om en del av gården till ekologisk produktion.

SMÅFÖRETAGARKOMMUN

■ Lekebergs kommun med centralorten Fjugesta bröt sig 1995 loss från Örebro. Den har cirka 8 000 invånare varav knappt hälften bor på landsbygden. Befolkningen ökade i fjol med 3 procent.

Andelen småföretag är stor. En tredjedel av de knappt 1 000 företagen i kommunen verkar inom skogs- och lantbruk.

upplevelser med djur för förskolebarn kan också innehålla köp av lokalt producerade varor. ■